

40 փոք.

ՇԱԲԱԹԱԹԵՂԹ

40 փոք.

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Երգիծաբանական

ՏՆՕՐԷՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԵՕՔՍԷՃԵԱՆ

Հասցէ, Ղալաթիա Նորատունկեան խան

ԺԲ. Տարի Թիւ 45

ՇԱԲԱԹ

15 Մայիս, 1899

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ.—Այժմէ ունի զուրկ կտակներ Թէ կտակներ:

* * *—Սամաթիա (աշխարհագրական տեսակէտով):
Վ. Փ.—Ինծի մութ է:

Ծաղիկի հեռագիրները:

Գ. Փ.—Ուսումը կուշտ փորով.—Նոր առաջարկ մըն ալ:

Վ. Գ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ.—Գրչի գրօսանքներ. Բ. մտերմի
դիմակը:

Լ. ՇԱԹՐԵԱՆ.—Սիրոյ ընդհարումը (նորավեպ):

ՊԱՊՕՆԵԱՆ.—Օրումն Թերթը:

Վ. Փ.—Ընտանեկան զիւլիներ:

Հ. . . .—Ապտակ ու կէս:

ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ.—Հարցարան:

ԵԴՈՒՄ.—Մաքրիգիւղի մանջ աղջիկ կուսակցութիւն
նր ճրարը կապած:

Ազգային լուրեր:

ԱՅԵՄԵՈՒԹԵՆԷ ԶՈՒՐԿ

ԿՏԱՆՆԵՐ ԹԷ ԿՏԱՆՆԵՐ

Կը հարցասիրութի թէ անցեալ չաբաթ օրունէ
ի վեր հրատարակուած եգիպտական նորալոյս կը-
տակի խնդիրը ո՞ր աստիճանի տուողութիւն ունի:

Սոյն խնդրով հետաքրքրուողներն ու վարակ-
ւողները գոհացնելու մասօք քանի մը տող բացա-
րութիւն տալ աւելորդ չեմ համարիր:

Տէր-Դաստարեան Ղաղարոս Աղայի, որ
Բարձ. Նուպար փաշայի կողմէ խնամակալ կար-
գուած էր, յաջորդած է Յակոբեան Թագաւոր փա-
շան՝ որ 1863էն ի վեր Աղեքսանդրիոյ Երուսա-
ղեմապառկան եւ աղղային կարուածոց Միւրեկէլ-

լիութեան պաշտօնը կը վարէր:

Սյս պաշտօնավարութեան շրջանի բոլոր հա-
շտառումարները Թագաւոր փաշայի քովը կը մնա-
յին, եւ մինչեւ 1878 Հայկական Մկրտիչ Էփէնտի
ձեռօք կ'արձանագրուէին:

Շուրջ 27 տարուան միջոցին, Աղեքսանդրիոյ
Եկեղեցւոյն մատուլը՝ եղած ծախքերէն աւելի ե-
կամուտ եւ հասոյթ ունէր:

Տեղական կամ թաղային պաշտօնական մար-
մինք Եկեղեցւոյն եւ դպրատան պետոյից համար,
որոշեալ դումար մը կ'առաջարկէին եւ կը ստանային
Թագաւոր փաշայէն:

Ասկէ անդին չէին կրնար գիտնալ կամ հաս-
կնալ ուզել հաշուց բովանդակութեանը եւ մանրա-
մասնութեանը մասին, զի միայն աւանդական
մեծ-միւթէվէլիին (Նուպար փաշային) պատասխա-
նատու էր օրումն խնամակալ-վարիչը կամ գիկ-
դատարը:

Կարծեմ 1883-1884ին էր, որ Աղեքսանդրիոյ
Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցւոյ շինութեանը առթիւ
Թագաւոր փաշան իր քովը աւելցած աղղապառկան
դումարէն, կարեւոր մաս մը անոր վերաշինու-
թեանը յատկացնելէն դատ, մնացեալ վերապահ-
եալ դումարէն 14000 լիրայ ալ 1889ին, յետ
մահուան Թագաւոր փաշայի, Աղղին յանձնուեցաւ,
նորին Վսեմութեան տումարի արձանագրութեան
համեմատ:

Սոյն գործողութիւնները կատարուած են նոյն
Ժամանակի Առաջնորդ Ամեն. Սրբազանին օրով,
որ ինչպէս ծանօթ է, այս տեսակ խնդրոց մէջ
յոյժ նախանձախնդիր մէկն է:

Սակայն չենք գիտեր թե հաշիւները տեսնուելով վերոյիշեալ պատկառելի գումարը յանձնուած է Ազգային անտուկին, որ այժմ հաստատ գրամատան մը մէջ շահու գրուած է (*) թէ իբրեւ կտակեալ մասնաւոր նուիրատուութիւն մը . . .

Եզրակացութիւն :

Ըստ իս, եթէ եգիպտական հին առասպելները պիտի նորոգուին, և իբրեւ այժմէութիւն պիտի հրամայուին միամիտ ընթերցողաց, ինչո՞ւ համար Գալուստեան Վանցի Անրապետ Աղային՝ ի մէջ այլոց, թողուցած 45,000 լիւրայի չէք չփրնտրուել, որ Գահիրէի Առաջնորդարանի մէկ ծակէն առեւանգուած էր . . . և իր օրին այնչափ մեծ աղմուկներ և վիճուկներ յարուցած եգիպտացեան ժողովրդեան և տեղական լրագրաց էջերուն մէջ, յաւուրս մեծանուն փաշային լիակատար միւթէվէլլութեան :

Նոյնպէս, Քիլէրճի-Պաշի Կարապետեան Պօղոս էֆէնտին՝ որ գրեթէ տարի մը առաջ մեռաւ, Ազգին համար քանի մը հազար լիւրս կտակ թողած էր ի՞նչ եղաւ այս գործը իրագործուեցա՞ւ այս կտակը, թէ եպիսկոպոսեան քունի մէջ կը խորհայ դեռ :

Եւ եթէ հին կտակները պիտի պրպտուին և վերլուծուին անպատճառ, ի՞նչ մեղք ունին անդին Գանգէսի ափունքը հանգչած կամ ննջած Հընդ-Կաստանի միլիոններ արժող (մեծաւ մասամբ թղթի վրայ) կտակները, հրիտակները որ միանգամ ընդ միշտ նկատողութեան չառնուին ու չի լուծուին, քանի որ Ազգ. Վարչութեան Կրօն. Ժողովոյ Ա. Ատենապետն է Գեր. Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան, որ 16ուկէս տարի Հնդկաստանի և Նոր-Ջուղայու Առաջնորդութիւնը ըրած ըլլալով մօտէն ուսումնասիրած է այդ մեծահամբաւ պատմական կտակները Գանի որ միւսնոյն ժողովոյ դեր-ատենապետն է Գեր. Տ. Վահրամ Սրբազան Մանկունի, որ Մայր-Աթոռոյ մէջ 16-17 տարի գործօն դեր մը կատարած, և իր քննական ու նախասիրական հետազոտութիւններովը գիտէ սաղմ ու չիւրիկը ազգային կտակներուն, փոյթ չէ որ անոնք Գանգէսի մօտ, կամ Նեղոսի ափանց վրայ գտնուին Եւ մանաւանդ քանի որ այսօր Ազգ. Վարչութեան գլուխը կը գտնուի Օրմանեան Ամեն. Տ. Մաղաքիս Սրբազանի պէս օփտեալ և ներհուն Պատրիարք մը, որ ծանօթ հնդկահայ Հօճա-Ղազարի ժառանգորդներէն մէկը ըլլալ կը կը կարծէ այս սողերը գրողը :

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(*) Քանի մը տարի առաջ լսած եմ թէ թողուած ծանօթ գումարին կէսովը՝ Ապատիյէ մը (ազարալի) գնուած է Աղեքսանդրիոյ եկեղեցւոյն համար, կարդացրուեցա՞մը Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուսրեանի :

Ս Ա Մ Ա Թ Ի Ա

(ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏՈՎ)

~*~

Այս թաղը մեծ փոփոխութիւններ կրած է այն թըռալանէն ի վեր երբ մեր համալուսւոր երգիծաբանը՝ Պարոնեան, անոր սահմանները գծելու համար կանգ կ'առնէր . . . յ'Աթոն (Լուք կամ Օւմանօղ . . . հաս մը ճնշելու համար :

Ինչպէս ամէն գրող, Պարոնեան ալ գիտելու կամ ուսումնասիրելու համար մութ կամ ստորին խաւերէն կը փնտրէ, ուր՝ ամէնէն աւելի կ'անգրագաւանայ ժողովուրդի մը բարքը կամ սովորութիւնները. արդ եթէ Պարոնեան ողջ ըլլար պիտի կանգ չառնէր Աթոն-Օլուք, կամ Օւմանօղ, այս թաղը կարենալ շատ ուսումնասիրելու ու տիրող տարրին բարոյական կամ նիւթական մակարդակը ուրուագծելու համար, քանի որ վերոյիշեալ անթառամ գինետուններու մէջ շալտի կրնար գտնել իր ուղած . . . տարրը . . . սա գերազանց պատճառաւ որ հիմայ հոն կը յաճախէ թաղին (ըհը)՝ Ֆ. հայ-լայթը . . . ու հոն ուր ժամանակ մը շատ քիչեր կը համարձակէին ներս մտնելու՝ հիմայ սանձարձակ կը մտնեն . . . թաղին . . . Բազմալի աշխատաւորները :

Այս թաղիս սահմաններն են, արեւելքէն Խալաթ՝ Սալիէ-Էլ Գըրի ովկիանոսը, որուն վրայ կը պանծայ Աղա Համադի արուարձանը իր հոյակապ եւ հսկայ ամարանոցներովը. արեւմուտքէն Օւմանօղ, Աթոն-Օլուք, Գուլէլի, Կիւմիւշ Հալքալը, Գարաֆաշ եւնի ի մեծապանծ գինետունները իրենց հազարաւոր եւ բիւրաւոր ստորաբաժանութիւններովը, այս գինետունները պատմական յիշատակներ ունին իրենց . . . տախտակներուն մէջ եւ ամէն Սամաթիայի մեծ զգուշութեամբ իր բերանը կ'առնէ այս անուններէն մին ցորեկ տտեն . . . պարզապէս չլքողալու համար . . . սակայն իրիկուան դէմ այս առժամանակեայ երթադրութիւնները արեւին հետ մարը կը մտնեն . . . Ինչպէս իրենք յամրաքայլ . . . Նոյնպէս Օւմանօղ կամ Գառաքաշ . . . թերեւս անկէջ ալ Կիւմիւշ Հալքալը . . . հիւսիսէն կ'երկարի հրաժարեալ աղքատախնամի մշտադալար անդամներու լեռնաշղթան, որուն մէջէն հեղատու կը կարկաչէ նախանձու զգացման գետը եւ կը թափի . . . տիրապարմի ովկիանոսը հարաւին Նաուլը-Գարուի Ժառանգը լէճէն Գէ Բազմալի Գը

Բանուկ նաւահանգիստ եւ վաճառաշահ քաղաք մըն է գինեմոլներու, տղքոյամոլներու, ուր՝ հակադէպ կան ընկերութիւն մը կազմուելու վրայ է կ'ըսուի, ալքոլամոլութիւնը . . . աւելի ընդարձակ՝ սահմանի մը վրայ յառաջ մղելու համար. բայց այս բանին յանցանքը ժողովուրդինը չէ. քանի որ անոնք ընական յատկութիւն ունին ինչպէս նաեւ յարմարութիւն—այս սլարազան սլաւմուլութիւնն ալ կը հաստատէ—ուրիշ թաղերու գինեմոլներէ աւելի շատ խմելու :

Բաւարձակապէս հազուադիւր է հանդպիլ երիտասարդի մը որ քիչ բան գիտնայ. թաղիս երիտասարդութիւնը գիտէ փաստաբանութիւն, ճարտասանութիւն, բժշկութիւն . . . գրականութիւն, ընձ. ընձ, ընձ . . . ամեն տեսակ լեզու, . . . եւ կարծեմ վերջին ժամանակներս մեծ եռանդեամբ սկսած էր իւր-իւրի իւզ հանելու միջոցները ուսումնասիրել. բայց չի յաջողելով անոր կռտերով միայն գոհացած էր . . . մեծ դիւրութեամբ քեզ կրնայ խօսիլ Պայրենի, Մօրասանի, Շէքսպիրի, Հիսկոի, Տօսէի, Նոյն իսկ Զօլայի վրայ, կրնայ քեզի համոզել թէ Զօլայի «Նանան» եւ Պօքքաչիոյ «Տասնօրեակը» . . . հրաշալի գլուխ գործոցներ են եւ կրնան . . . ուղղիչ ազդեցութիւն բնել նոր սերունդի բարոյականին վրայ. շատոնց ուսումնասիրած են Քօթէն, Բոլ Պոու-ժէն, Մարսէլ Բիշօն՝ եւն. եւն, դիւանագիտական բազմակողմանի հմտութիւն եւ սլաշար ունենալով, կըրնան քեզի անցեալ, ներկայ եւ ապունիի վրայ որոշ եւ կտրուկ վճիռներ տրձակել . . .

ԻՆՇԻ ՄՈՒԹ Է

—Բժշկի մը իր պաշտօնական հասցէն վրայ. թաղին նպարտվածաթին հարիւր արամ շէյնէն քօմանտէ ընելը ինչէ հո-ն է :

—Ի իշերնելը օգ տոնելու համար, կտրգ մը հո-ն է : Բո-ն փողոցները չափելը ինչէ հո-ն է :

—«Ես. դպրոցներու մէջ կեանք պիտի անցնեմ . . . դեռ սովորի կ'ուզեմ, աշխարհի չեմ» ըսող օրիորդին գաղափարը ինչէ հո-ն է :

—Ուսանց ընտանիքին ընկերակցութեան, «ինծի մորդ կ'ապասէ կոր» ըսելով, ամէն իրիկուն տունէն դուրս ելլող, միսսլներուն նպաստելը ինչէ հո-ն է :

—Իրենց դէմ գրուած մէկ յօդուածը Ծաղիկի մէջ կարդալով շոգենաւներու մէջ թերթին համար «կուտ մի չընէր» ըսելը ինչէ հո-ն է :

—Ծաղիկի յօդուած պատրաստելու համար գիշերները չի քնանալու չափ աշխատելը ինչէ հո-ն է :

—Հոգարարձու եւ վարժուհի խօսակցած միջոցին վարժարանի «բարեկարգութեան վրայ կը խօսէինք կոր» ըսելը ինչէ հո-ն է :

—Գում-Գաւուի վարժարանին միջադէպի մասին յանցանքը որ կողմին վերագրուելը ինչէ հո-ն է :

—Բարիս անուն փերեզայի կնոջ, տունէ տուն ձեռագործ ծախելով «աւ-հո-ն է» ըսելը ինչէ հո-ն է :

—Սյս ըսածներս որոնց համար ըլլալն ալ յիշէ հո-ն է :

«ԾԱՂԻԿ»-Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԳՈՒՄ-ԳԱՐԱԻ, 14 մայիս. — Մայր վարժարանի տեսուչը՝ իր անուղղայ աշակերտները յաջողած է հնազանդութեան բերելու, որոնցմէ զգլու մի գրեթե անհետն ալ էս աղջկանց վարժարանը կ'երթայ ուրտեղ կարճ ու հակիրճ ճառախօսութենէ մը վերջը կ'ըսէ «այսպէս կը հնազանդին անուղղաները» եւ իբր ապացոյց զգլու մի գրեթե իցոյց կը դնէ. վարժուհի ու աշակերտուհիներ ամէնքն ալ հիացմամբ այդ թուղթերը կը դիտեն. Տեսուչը ինքզինքը անհուն երջանիկ կ'զգայ :

ԱԼԷՄՏԱՆԻ 14 մայիս. — Մայիսի հիւրերը հասան օրուան խնդիրներու վրայ մեծ վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան, դպրոցական հարցը հոս ջսւրին գլուխը պիտի լուծուի :

ՈՒՍՈՒՄԸ՝ ԿՈՒՇՏ ՓՈՐՈՎ

ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸՆ ԱՆ

Մահեր կը պատահին, բարեկամք եւ մերձաւորք ըստ ընկալեալ սովորութեան խիստ քաղցրօրէն դրամական նուիրաւորութիւններ կ'ընեն Ազգին Տան. լաւ. Դատեր տլ մասնանիչ ցոյց տրուելու փառասիրութեամբ եւ կամ թերեւս մեռեալին տիրոջ հաճոյանալու մտօք մին քան զմիւսը ճոխ ծաղկեպսակներով դադաղը կը վարդարեն խնայելով իրենց ստակը զթուրթեան նոյն յարկէն, այս ալ լաւ :

Ո՛վ դուք, այս կարգի փառասէրներ (քիչ մնաց ըսէի՝ ցուցամոլներ) ես ձեզի փառասիրութեան ուրիշ միջոց մը պիտի առաջարկեմ, որուն քով ծաղկեպսակի մօտան կորոնցներով կորսնցուցած է իր փայլն ու նշանակութիւնը :

Գիտէ՞ք թէ խիստ բարձր դասակարգի պատկանող ընտանիքներ, փոխուն ծաղկեպսակի, ըստ Եւրոպական վերջին նորոշումներէ սկսած են ն

հայր ցամաք կ'ուտէ, աչքը տնկած հարուստին տղուն համազամ կերակուրներուն եւ պտուղներուն վրայ. ուրիշ տղայ մըն ալ որ, տնտեսին՝ քրտնոյնը սակառնէրուն աւելորդները իրեն տալուն կ'ապաւէ ժամերով, իրեն քաղցը յագեցնելու համար :

Այցեկեցէք օր մը վարժարանաց ճաշարահները, եւ աչքով պիտի տեսնէք այս խեղճ փոքրերը, եւ այն ատեն Բերայի, Կալաթայի պսակալածառները կշտացնելէ աւելի, պիտի սիրէք յագեցնել ալգին աղքատիկ զաւակները. ցուրտ դադաղներ զարդարելէ աւելի, փափաք պիտի դադարէ զապաղին մէջ ննջողին հոգւոյն համար հացալից սեղաններ պատրաստել, տնօթի մանուկներ կըշտացնել եւ տանց սրտաբուղի օրհնութիւններով փառաւորուիլ :

Պէտք է գիտնալ թէ դադաղին զարդը ԽԱՉՆ է զոր եկեղեցին կը մատակարարէ՝ հարուստին եւ աղքատին անխտիր : Իսկ ծաղիկապսակներն են՝ մեռնողին իր կենդանութեան գործած առաքինութիւններն ու Աստուծո՛ւ հաճոյ գործերը՝ առ այս լաւ համոզում դոյացուցած ըլլալով խիստ չափեր, յատկապէս կը խնդրեն ծաղիկապսակ չղրիկ, բայց արի՛, տես որ կարգ մը մարդիկ հակառակ խնդրանաց դարձեալ կը զրկեն . . . : Եղբա՛րք, էւէ՞ք եղած է ձեզի ծաղիկայ պսակներով դադաղներ զարդարելու մոլութիւնը. չենք ուզեր կ'ըսեն, մոիկ չէք ըներ. եթէ ձաւ չէք կրնար անցնիլ ծաղիկներէ, գնեցէք փոյթ չէ, որքան որ կ'ուզէք. բայց փոխանակ անոնցմով ցուրտ դադաղներ ծածկելու, հարսանեկան փունջեր կապեցէք, մոմեր զարդարեցէք, քօղքեր գնեցէք եւ նուէր ըրէք աղքատիկ հարսերու եւ փեսաներու : Հարսանեկան սեղաններ պատրաստեցէք, ուրախացէ՛ք եւ ուրախացուցէք . սեւ դադաղը արդուգարդ չուզեր, անոր զարդը ԽԱՉՆ է եւ փառքը՝ պատշաճ օրհնութիւններն ու աղօթքները :

Գ. Փ.

ԳՐԶԻ ԶԲՕՍԱՆՔՆԵՐ

Բ.

ՄՏԵՐՄԻ ԳԻՄԱԿԸ

Մտերիմ բարեկամդ է, աշխարհին մէջ քեզմէ ուրիշ բարեկամ չունի, պատրաստ է իր կենանքը գոհելու քեզի համար, . . . հէրիք է որ իրաւցնէ չըլլայ :

Քեզի հետ պատիւ կ'ուզէ, քեզի հետ ըլլալ կը փափաքի, ամէն օր. ամէն ժամ, դուք ալ միասին կ'ուտէք, միասին կը խմէք, միայն ձեր կերածը դատ կ'երթայ, ձեռքերնուդ գար, բնու իրարմէ դատ չպիտի ըլլայիք : (Ի մը քեզ շտեմանելուն պէս, վրադ կը վազէ եւ կ'ըսէ. «Եղբայր ո՛ւր է իր քանի՞ օր է, կարօտցայ քեզ անհունապէս») :

Բաւական օրեր իրարու վրայ դուրդուրալէ ետքը օր մը տունդ կը հրաւիրես :

Այն օրը պատրաստութիւններ կը տեսնես, ու մօրկանդ ալ՝ քու ամէնէն մտերիմ բարեկամիդ, քեզի այցելութեան գալը կ'իմացնես :

Մայրդ ալ ի՞նչ գիտնայ, մտերիմը անանկ գիմակ մըն է որ չի կարծեր որ չուտով մը կը պատուարի եւ կամ կը հալի թորեալ ջուրի մէջ :

* *

Ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է եւ դուն մտերիմդ թեւդ զարկած յաղթանակով տունէն ներս կը մտնես, եւ կը սխիս ներկայացնել «իմ ամենապիտեղի բարեկամս ու մտերիմս . . . էֆ. բարեկամներուս ամէնէն արժանաւորը եւ յարգելին» եւ փոխադարձաբար «մայրս, ամուսինս եւ քոյրս, պատիւ ունիմ ներկայացնել քեզ սիրելիս» : մտերիմդ իր գիմակին վրայ կը սխիս փառաւոր ոսկեգօծում մը ընել, իր խորին յարգանքը կը յայտնէ, կ'ըսէ թէ անկեղծօրէն գոհ ու երջանիկ կը զգայ ինքզինքը այն պատիւին համար որ կ'ընծայուի, ներկայացուելով իր մտերիմն սիրելիներուն եւ իր ճայնին հօւլէ շնոր մը դնելով կ'ըսէ. «Արդարեւ ձեզ ճանչնալու բախտը ունենալս մեծ պատիւ մըն է ինծի համար. այն օրը մտերիմդ ու դուն գեղեցիկ ժամանց մը կ'ունենաք, կը խնդաք, կը խօսիք եւ շատ դոհ ու երջանիկ կը մնաք եւ երբ իրարմէ կը բաժնուիք, դուք կատարեալ անկեղծութեամբ ձեր գոհունակութիւնը յայտնելէ վերջը կը փափաքիք որ միշտ իր այցելութիւններովը պատուէ ձեր տունը :

Վստահ եղիք ան ալ պիտի պատուէ ձեզ :

Իր գիմակին տալը, պզտիկ յուզում մը նշմարուեցաւ զոր պատիւ չունեցաք տեսնելու, սրովհետեւ ձեր գիմակը անկեղծութեան գիմակն էր, որ կոյր է :

Եւ երբ մտերիմդ ճամբան կ'երթար, ինքնիրենը բան մը կը միմտար :

— Ի՞նչ աղուոր կնիկ, ի՞նչ անուշ աչքեր, ախ . . . : Ոյո. մի՛ ստիպէք ինծի որ աւելի բացայայտ գրեմ ինչ որ չեմ ուզեր, բայց ճշմարտութիւնը սա է որ, ան ձեր կնոջը աչք ունի, կը սիրէ

դուն հաղիւ թէ ատոր վրայ կը խորհէիր, որ մըն ալ դժբաղդութեան մը կը պատահէր ու կը սպասէս որ քու մտերիմդ որուն անհուն բարեկամութեանը վստահ ես կատարելապէս կարգադրէ քու դործերդ ու քեզի օգնութեան հասնի:

Ան չի հասնիր, հապա տնդին զրաղած է, քու պատիւդ ալ գողնալու:

* * *

Քանի մը օրէն քեզի ոչ-մտերիմ մը, օգնութեան կը հասնի, փոխառութեան կ'ընէ եւ քու վճարումներդ՝ որոնք պահ մը դադարման դատապարտուած էին, պատիւ կ'ունենան նորէն վճարուելու:

Հիմայ ցաւդ կրկին է, մտերիմ բարեկամիդ զիմալը ալ պատռուած է, դուն կը հասկնաս տափակ իրականութիւնը, բայց ինչ ամուսիններ կան որոնք չեն հասկնար բնաւ:

Մտերիմդ քեզ խաբած է, ու այն անկեղծութեան, մտերմութեան ու սիրոյ բառերը ամէն ալ զիմալ մըն են եղեր, որոնք չեմ կարծեր որ շատ հաճոյալի ըլլան:

* * *

Աս ալ ահա բարոյականի կեղծ գիտականէն մէկն է որ շատ ազուրու վայրէ էր պարտին զէմքին վրայ:

Է՛ հիմայ Պ. Տ. Յակոբեան, կրնաս ըսել թէ ամէնուն դործածած զիմալը՝ այս տեսակ զիմալներէն է. ինչո՞ւ ուղիւր ես խեղադիւրիւ իմ դրածս, ես չեմ ըսած թէ ձեզ պիտի ներկայացնեմ ամէն զիմալները, իմներկայացուցածս բարոյականի կեղծ գիտական է:

Իսկ եթէ բարոյականի սահմանը կ'ուզես, մտիկ րբէ սիրելի Յակոբ՝ այն ամէն բաներ որոնք կրօնքէ, օրէնքէ տրամադրութենէ դուրս են, խղճի դէմ են, ու ուղիւր գիծէ տարբեր են, անոնք ամէն ալ բարոյականի կեղծ գիտական են:

Վ. Գ. ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՍԵՐՈՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԸ

(Ն Ո Ր Ա Վ Է Պ)

Ա.

Դոյր եւ եղբոր նման կը սիրէինք զիրար: Ամէն կիրակի կ'երթայի անոր տունը, ուր զինք նստած կը զըտնէի մեզկօրէն բաղմոյցին անկիւնը, զեղեցիկ ու թարմ սեւ ու երկայն ալուոր թարթիչներով եղբորուած մեծ աչքերով, ուր միշտ գրեթէ արցունքի կաթիլ մը կը շողար: Սգաղդեաց կր. ձերմակ՝ կաթէն ալ ձերմակ թաւշանման, փայլուն զէմքին վրայ տխրութեան անհուն արտայայտութիւն մը կը ծածանէր հանապաղ եւ իր ազու նայուածքը երազի մը պատրանքը կուտար զիստղին: Մէկու մը հետ չէր մտերմանար. բաց ի ինձմէն, եւ երբ սիրոյ խօսք կ'ըլլար իր առջեւ, հեգեական նորը ժպիտ մը կը կծկէր իր զիմաղծերը եւ յսկամայս մարդարոտման երկու խոշոր արցունքներ կապոյտ աչքերէն

կը սահէին մեզմիջ իր տժգոյն այտերն ի վար: Ես որ ամենամտերիմն էի անոր, չէի կրցած տեղեկանալ մարմարանման կոյսին այդ փափուկ մարմնոյն տակ, մարմարի պէս սրտին գաղտնեացը: Անդգայ մըն էր արդեօք, ո՞չ, քանի քանի անգամ տեսած էի անոր լալը երբ միասին անմահ Տիւմա որդւոյն «Գաթալալը Տէլէն» կը կարդայինք: Ո՞վ գիտէ ինչէ՞ր անցած էին կոյսի մը այդ զգայուն սրտէն, եւ ո՞վ գիտէ ինչ մեծ պատրանք մը կամ անհատատարմութիւն մը կեանքը տխրեցուցած էր այս անմեղ աղջկան: Թերեւս ինքն ալ երջանիկ տարիներ ունեցած եւ հասկցած էր սիրոյ անուշութիւնը:

Սակայն օր մը երբ միասին կը կարդայինք Լամարթիին անմահ երկը «Ռաֆայէլ» այն օրհնեալ գիրքը որ հոգին կ'առաջնորդէ դէս ի երկնային երանութեանց երկիրը, օր մը կ'ըսեմ, երբ կը կարդայինք գայն, աչքերնիս արտասուալից եւ հոգինիս յուզուած— ո՞չ ապաքէն աչքերը հոգւոյն թարգմանն են— եւ հասած էինք այն սրտառու կէտը ուր Ժիւլի մահուան անկողնոյն մէջէն իր յետին ողջոյնը կը զրկէր իր սիրելիին, եւ Ռաֆայէլ կը մեռնէր քանի մը տարի ետքը, վշտէն ընկճուած, նեմ-դուր յանկարծ ընդհատեց ընթերցումս եւ ըսաւ ինձի:

— Ամէն կին, որչափ ալ չար ըլլայ, կ'աղայ այն յուզումները, շատ թէ քիչ, որոնք Ժիւլիի սիրտը լեցուցած էին, բայց ամէն այդ Ռաֆայէլ չէ: Կնոջ մը անհատատարմութեան պատճառը միշտ էրիկ մարդը եղած է: Պրպտէ այն կիներուն պատմութիւնը որոնք անբարոյականութեան մէջ ինկած են, եւ պիտի տեսնես թէ ընկերութիւնը եւ կամ ամուսինն է պատճառ այդ անկման:

Բ.

Դիչերային արտասուալից հսկումներու եւ անհուն յուսահատութեան հետեւանք, նեմդուր սկսաւ կամայ կամայ ծիրիւ, այտերը փորուեցան տակաւ ու աչքերը ընկղմեցան ակնալապիճներու խորութեան մէջ: Աեւ ամբողջը դրած էր ա՛լ փափուկ աղջկան փափուկ կ

յուր այն հոգեկան բնազդով որ չխնայած կը լսէ ու չի նայած կը տեսնէ, դարձաւ իմ կողմս յանկարծ. մեղմ գարնան զեփիւռէն աւելի մեղմ ձայնով մը, որուն մէջ անհուն տխրութեան շեշտ մը կը նշմարուէր, ըսաւ ինծի:

—Ահա կը մեռնիմ . . . բայց բան մը պիտի ըսեմ քեզի . . . հոգեւարներու կամբը պէտք է յարգել . . . վաղը, երբ հոգիս, վե՛ր. Աստուծոյ քովը երթայ . . . քաջ սա դարսանս ու անոր մէջ գտնուած յուշատետրս ա՛ռ, կարգա՛ւ . . . բայց կարծեմ չպիտի կրնաս, որովհետեւ ամէն մէկ գիրը մէյմէկ արցունքով գրեցի . . . պողած են ամէնն ալ . . . եթէ կարողանաս պիտի հասկնաս տխրութեանս պատճառը եւ իրաւունք պիտի տաս ինծի . . .

Այսչափ խօսքը սպառած էր արդէն անոր ամբողջ ուժերը, տենդագին սարսուռ մը եկաւ վրան, եւ քահանան որ հազիւ կրցած էր հասնիլ, տուաւ Ս. Հաղորդութիւնը:

—Մեղա՛յ, ըսաւ հիւանդը իր ամբողջ ձայնով, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո . . . Բերանը բացուեցաւ ու գոցուեցաւ երկիցս, ձեռքը ճա տին տարաւ խաչակնքելու համար, շարժումը կիսատ մնաց ու աչքերը դէպ ի ձեռքունը անշարժ քնացաւ . . .

Մեռած էր:

Հետեւեալ օր գերեզմանատան մէկ անկիւնը թաղեցին զինքը, ոսկորները ասղիինին անդինին ոսկորներուն հետ խառնուեցան, բայց հոգին թաւաւ երկինք աւելցնելու համար արդարեւորապէս այն ստուար շարքը առաջի Աստուծոյ, որ վշտահարներու մեծամասնութիւնը կը պարունակէ . . .

Գ.

Նեմզուրին, որ ոչ եւս էր, կամքը կատարեցի: Գրտայ անոր յուշատետրը եւ կարգացի աչքս արցունքով լեցուն, անհաւատարմութեան ու անբարոյութեան պատմութիւններէն մին որով դժբաղդաբար մեր ընկերային կեանքը կը միտադնի տակաւ . . .

Ահա կարգացու:

Գ.

Իր տխուր մահէն չորս տարիներ առաջ, առանձնեւեռ ձօթամեայ, ժպտուն երես, ուրախ, զուարթ ու կայտառ ասղիի մըն էր Նեմզուր: Որք էր բայց իր ծնողք բաւաւ կան ստակ ձգած էին որով հանդստութեամբ կ'ապրէր սպասուհիի մը հետ: Եւ միթէ կ'ո՞յ գեղեցիկ ու անոք ասղիի մը որ փորձութենէ գերծ ըլլայ:

Հազարաւոր իրեն հետապնդողներուն մէջ ամէնէն յամառն էր երուանդ: Ու վերջապէս ինքն ալ սիրտ մը կը կրէր, համակ զգացում եւ համակ յոյզ. ինչպէս եղաւ, ինքն ալ չհասկցաւ, եւ օր մըն ալ զգաց որ բոլոր հոգւով կը սիրէր ան, առաջին սէրն էր ասի, իր տառնեւեռ ձօթը տարիներուն ամբողջ ուժովը փառած էր երուանդին, իրն էր ալ անհեւ կ'ապրէր ինք անոր համար: Յայտնած էին իրարու իրենց սէրը եւ ժամադրութիւն մը որոշած էին ի Ծէնէր-Պահճէ:

Օրը հասած էր. Նեմզուր ամէնէն աղուոր հագուստները հագած, բոլորովին զեղեցկութեամբ շողջողուն ու

պիտը յուզմունքով տրոփուն, նետուեցաւ կառք. եւ դրնաց հոն ուր պիտի սպասէր իր հոգեւոյն սիրելին: Երբէք այսչափ գեղեցիկ չէր երեւցած իրեն Գառգիւղցի-նեմուն այդ սիրելագոյն վայրը ու համայն Պոլսեցոց պաշտելի այն տեղերէն մին որ Ծէնէր-Պահճէ կը կոչուի: Կառքը կեցած էր, եւ Նեմզուր անհամբեր սպասելով երուանդին, ակնապիշ կառքին պատուհանէն կը դիտէր Մարմարան, որ ջինջ հայելիի մը նման երկնից կապոյտը կը ցոլացնէր իր մէջ: Մայիսի գեղեցիկ օր մըն էր այդ օրը. սպա՞ծաւ էր երկինք, եւ պոփիկ ամպի կտոր մը խնդարաւորաբար չէր երկնից երեսը ծածկող անհուն կապոյտ պատառը: Երկիւղած ըսութիւն մը կը տիրէր ամէն կողմ. եւ հեռո՛ւն, շատ հեռո՛ւն, ուր ծովը երկինքին կը զիրկնդիտանուէր, ձերմակ պղտիկ առազաստ մը կը տատանէր ծովուն վրայ ու կը ս'լսէր տակաւ անհետիւ անոր անեղբուրեան մէջ: Բացը կեցած ձկնորսի նաակէ մը հօվը մարմնով երգի կտորներ կը բերէր իր ականջին եւ խորհրդածել կուտար Նեմզուրին՝ անոց վըրայ որոնք կեանքը երգելով կ'անցնէին . . . երջանիկ ձկնորսներ . . .

Եւ ասղին երկու փարոսներ դէմ դէմի, կանգուն, ձեռքներմակ կարծես կը հանգչէին գիշերային այն երկար հսկումէն որու միջոցին կորսուած նաւարկողներու ճամբայ ցուցած էին . . .

Ո՛հ, ի՞նչ մեծ վայելուչ էր բնութեան վերադնդաւորութեան այդ շքեղ տեսիլը . . .

Բայց ժամը կը յառաջանար, եւ տակաւին երուանդը չէր եկած, մէթէ արկած մը պատահած էր, միթէ . . . —Ճէր ուղեր այս գաղափարը

ինծի որ քիչ մը առաջ ներդրումներս թերեւս ձեզ բարկացուցի:

—Արդ, օրիորդ, ախրութեամբ կ'իմայնեմ ձեզ որ ձեր սիրելին չպիտի կրնայ այսօր դալ, որովհետեւ իր գրպանը դուայ ձեր երկտողը որով այս ժամանակ զինքը հոս հրաւիրած է իր եւ յաջողեցայ զինքը արգելել այդ ժամադրութեան գտնուելէ, որովհետեւ օրիորդ, ուրիշ մը խաբելէն զատ՝ մօր մը արցունքներն ու զաւակի մը ապագան առ ոչինչ գրելով կը համարձակի ձեզ պէս անմեղ աղջկան մը պատիւն արատաւորել:

—Բայց չեմ հասկնար ձեր ըսածները պատասխանեց Նեմզուր շուարուն ու դողդոջուն ձայնով մը:

—Ո՛հ, բացայայտ է սիրելիս, երուանդ ամուսնացած է եւ ես իր կիներն եմ, ա՛հ, վառը . . .

Եթէ նոյն վայրկեանին իր առաջ շանթ մը խնար այնքան չպիտի շուարէր ու սարսափէր Նեմզուր, որքան այդ խօսքերը որք կը դողացնէին զինք եւ ի՛նչ միտքը կը թմրեցնէին:

Ուրեմն խաբած էր զինք երուանդ, խաղացած էր իր սրտին հետ եւ իր կեանքն ու պատիւը խորտակած. բայց եւ այնպէս Նեմզուր չէր տեսնուիր, կը սիրէր նորէն իր հոգւոյն ամբողջ դորութեամբը . . . ո՛հ, որքա՛ն սէր ու գթութիւն կը պարունակեա, ո՛վ կ'նային սիրտ եւ ան իր կեանքէն իսկ աւելի սիրելուն՝ եւ մտածելով թէ իր սիրեցեալին դժբաղդութեան եւ անկէ աւելի անմեղ աղու մը ապագային արատաւորման պատճառ պիտի ըլլայ ոտքին տակն առնելով իր պատիւն ու ամօթխածութիւնը, յանցանքն իր վրայ առնելով, դողդղացող ձայնով մը ըսաւ:

—Տիկին, երուանդ անմեղ է, ես էի որ զինք իր պատուաւոր ճամբէն շեղեցուցի, ես էի որ ձեր արցունքներուն պատճառը եղայ, կը զղջամ ըրածիս վրայ եւ կ'երգնում ձեզ առ յաւիտ հեռանալ անոր ճամբէն:

Այս խօսքերէն կ'իմը՝ համոզուած երուանդին անմեղութեանը եւ աղջկան զղման ստուգութեանը վրայ, երկայն ձեռայ ո զմուռ մը ետքը բաժնուեցաւ անկէ դո՛ւ սրտով:

Ու հետեւեալ օրը Նեմզուր չտեսնելու համար ա՛լ իր առջի դժբաղդ սիրոյն վրայ այդ տեղերը եւ չլսելու եւ չտեսնելու երուանդը ու իր անունը, Պոլսոյ ամենահեռաւոր թաղերէն միոյն անկիւնը առանձնացաւ: Ու հոն կը քաշքշէր իր կեանքը լացով ու տառապելով եւ իր սիրեցեալոյն յիշատակը ողբալով: Այս ժամանակին էր որ հանդիպեցայ իրեն ես, որ անոր նման ոլբ մըն էի եւ մտերիմն եղայ այդ անձնուրաց աղջկան:

* *

Հիմայ որ իր սրտաշարժ պատմութիւնը իմացայ, կը վերջուչեմ խօսքն այն նախատակով ինչ որ մարդոց անհաւատարմութեան զոհն եղած է:

«Կիները ի բնէ բարի են ու համակ սէր, մարդն է որ վատահամբաւութեան ճամբուն մէջ կը գնէ դանոնք:»

Եւ իրաւունք կուտամ անոր որ ոչ եւս է:

Լ. ՇԱԹՐԵԱՆ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԹԵՐԹԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԽՆԶ Կ'ԱՆՅՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՄԷՁ

Այս միջոցիս շատ կը խօսուի Արմաշու թեմը միացնելու համար Նիկոմիդիոյ վիճակին:

Հաս իս ժողովանալ Նիկոմիդիոյն Սրբաշու ներքեւ գնելու, Արմաշու Նիկոմիդիոյ ներքեւ գնել աւելի տրամադրանական է:

* *

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ

ՊՕՅԱՊԱՏ

Քաղաքին մէջ եկեղեցի մը շինելու համար բաւական կորիկ գումար մը հանգանակուեցաւ, բայց որովհետեւ Պոյապատոյիք միշտ քաղաքը չեն մնար, աւելորդ նկատեցին եկեղեցիի շինութիւնը եւ որոշեցին նոյն գումարով վրաններ կազմել եւ մէյմէկ էջ առնել:

* *

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Տիղմամիջեան պատուելին գիշերանոցով, «սեփան» գլուխը, բազմոցին անկիւնը նստած, ոտքերը կ'երկրնցունէ եւ խնամով աւանդական երկար շարժումներ կը զետեղէ ոտքի մասներուն միջեւ եւ ծխախոտը ներս քաշելով մուխի յորձանքի մէջէն պատգամներ կ'որոտայ:

«Մրմուռով կենսագրութիւնս պիտի գրեն օր մը»:

* *

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՁԵՆԸ ԵՎ ԿՅՑՈՒԹԻՒՆ

Ձէնընկէցութեան գեապանախորհուրդը՝ որ խաղաղութեան գ

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Կրօնական ժողովը մէկ քանի տէրտէրներու կարգը լուծեց: Քաղ. ժողովը Շիշիի դերեգմանատան Յանձնա-
ժողովը վերակազմեց յանձնարարելով որ փութով գերեզ-
մանատան դուռը շինուի: Ուսումնական Խորհուրդը
կրթական գործով եւ Տնտեսական Խորհուրդը կեդ-
րոնական ելմտացոյցին բացը գոցելու ղրաղած է: Մանր
մունր Յանձնաժողովներն էլ օրը օրին իրենց նիստերը
կը գումարեն եւ գործի վրայ են:

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն.

Ասորանք շատ կայ, տրուած դրամներուն տոկոսը
վրան կը բարդուի: Կիւլտիւրէի եւ Զէպիւթիէի (Թուր-
քերէն դասագրքեր) գրները օր օրի կ'իջնան, երկու ու-
սուցչի միջեւ եղած մրցման շնորհիւ:

Վ. Ի. Ճ. Ա. Կ. Ա. Գ. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն.

Վարդապետներուն թիւը օր օրի կը պակսի եւ ե-
պիսկոսոսներուն թիւը կ'աւելնայ, այս հաշիւին մէջը չեն
գտնուողներն վարդապետները:

Ս. Ե. Ղ. Ա. Ն. Ա. Ի. Ռ. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն.

Բիացան ջուրը կոխած է. չըմէնտըֆէսներու գրները
բարձրանալուն համար, Բաթիսներուն գրներն ալ բար-
ձրանալու վրայ են:

Ա. Զ. Գ.

Պիպերեան տպարանը ամէն կարգի տպագրական
գործեր փութով եւ խնամքով կը կատարէ:

Պէտք է զիմեւ Ծառէի տնօրէնութեան:

Թ. Ե. Բ. Թ. Օ. Ն.

Արեւելի մարդակերները, Քաթիֆ վրէժանդիր ալ-
ջզան կողմէ Կաթաիէի դրկուած գետին գանձը ձեռք
անցնելով, այդ Կաթաիէի մահապետով ուտելու վրայ են:

Խմբագրապետ-տէր-եւ տնօրէն

ՊԱՊՈՆԵԱՆ

ԲՆՏԱՆԵՐԱՆ ՁԻՆՈՒՆԵՐ

Երբ մայիսի արեգակը իր է՛ն տաք ճառագայթները
օրը տասնեակներու ժամ շարունակ ցոլացնելով հրաւեր կը
կարդայ Գէպը լեցուններուն օդափոխութեան երթալու,
խել մը կիներ շուտ մը կը թեւաւորուին իրենց ամու-
սիներուն զլխու ցաւ պատճառելու. ոմանք ջղային տը-
կարութիւն, ուրիշներ ստամոքսի անհանգստութիւն, վեր-

ջապէս տեսակ տեսակ հիւանդութիւններ կ'ստեղծեն,
որպէս զի իրենց ամուսինները ասիական օդափոխութեան
երթալու: Եւ եթէ իրենց փափաքը չիրագործուի զիկերը
մատներնին անցնելով կ'սկսին իրենց աւանդական օքէ-
ռէթին՝ որ ոնց պատճառաւ ամուսինները կը զղջան ա-
մուսնացած ըլլալուն համար:

Ջոյս հաստատելու համար, մոռիկ ըրէ՛ք . . .

—Թումաճան աղա, բան մը ըսեմ ամա խըռս չիպի-
տի էլլաս . . .

—Կէնէ ի՞նչ մօռտօվինայ կայ, ըսէ՛ նայիմ:

—Աս օր ես Սառեար կացի կիտե՞ս:

—Չը հասկցայ ըսածդ . . . ու՛ր կացիր:

—Սառեար:

—Աղեկ ա, հոն ո՞վ ունի՞ք քի, թէյդէ մը ունի՞նք.
Աստուած ողորմի՛ հոգուն մեռա՛ւ . . . որ՞ի կացիր:

—Տեսա՞ր, նայէ՛ երեսներդ կարմրեցան, կիտեմ՝ քի խըռս-
կելլաս. չեմ ըսեր:

—Նասը խըռս չելլամ. ինձի չի հարցուցած ու՛ր
կրնասիր երթալ, հասկնամ նայիմ:

—Բերուղի հանըմը կերթար կոր նէ՛ . . . ես ալ նետ-
ուլմ ըսի:

—Աղէկ ա՛, Բերուղի՛ը կերթայ. կուգայ . . . սա-
քեղի ինչ կըլլայ կոր:

—Երկու ֆամիլեայ մէկ ըլլանք տէ կոկիկ տուն մը.
նայինք ըսինք:

—Մեր առնը ո՞վ քերալամիշ կ'ընէ կոր . . .

—Ճանըմ ետպլիս չի պիտի՞ երթանք, թոհաֆ էս,
Թումաճան աղա, սայիթ օր մը տեսնամ, հէմ նայի, Գիր-
գորիկին վրան դուրս է տուեր, Թագուկ տուտուն ըսաւ.
քի, հալա թէսպիլի իլէն ծով կ'ուզէ տէյի, չօճուխը հա-
լեր հալեր բանկայի մօմ է գարձեր, մօր ըլլալու ես քի
սիրտդ ցաւի . . .

—Ան Թագուկ տուտու է ի՞նչ խառնախտի է մէյ.
մըն ալ հոս կայ նէ, ոտքը կը կոտրեմ՝ բոստալին . . .
չունա պաք նէ՛լէր օգուտմուշ . . .

—Սուս, կէշ մ

քա կիտնամ քի իմփարաներովս կ'ապրինք պատմա բէշով
կը պըտըտըմ տէ չարխայ կըտնա չեմ հանգապուներ... :

—Տէ՛... ծանր կտրէ տէ ճին աթին պինտիրմիչ
մընէր մարդը, կերեր եմ նէ կերեր եմ, հիտապ ընեմ նէ
իծծուն օսկին շարխայիդ իլէն բուտուայիդ կացած է, մը-
նացածն ալ տիւզ ըռալսի է առնուեր ի՞նչ կ'ըլլաւ կոր,
նայէ ես տէրտ կ'ընեմ կոր:

—Հի՛, վա՛խ, վա՛խ, վա՛խ, զափալը հարիւս, Չըխ-
սալընի կիւղէլիմ վէրանէն ծախեց տէ քեզի թըռախումա
տուաւ քի, ինծի աղէկ նայիս տէյի, տամ առջի պէրտն
ո՞վ կ'իտցաւ քի ասանի եռտան մընէս տէյի... Լիս-
տուած պէլադ տայ, դժոխքի խըղղըն կրակին կաս հէ-
մէն... կերած վարաներդ քար կտփի... չի հասնիս
ճտկելու տա զըխըմ ըռախին... :

—Բա՛ զըլլի կարապետ, նէֆէս առ, սըյըլի...
ո՞րի ես տտնք քա՛... :

—Ես ալ վաղը պիտի ելլամ, սա մուծվաթին պա-
խըռները, չամաշըրին խաղանք, ծառքի խաղամա պի-
լէղիւս, մատի մատնիս, տընեմ ծախեմ տէ տուն ալ
տեսնաս, տըռ տըրը սէօքէր, կայնէ տուն:

—Բա՛ նամքէօռ չո՛ւն, նշանած տարիս, Ենի-Մա-
հալէին կազինոնտիօր լուս ֆինի-ֆոնի պիւռայի շիշեները
պանալ կուտայի կոր նէ աղէկ մարդ էի, հիմա փարտս
հատաւ տէի վրաս հալա՞ս կ'ընես կոր... վա՛յ ինծի պէս
մարդուն քի քեզի եմ տուեր:

—Վա՛յ ինծի պէս աղջկանը քի քեզի եմ ինկեր:

—Է՛յ հայտէ նայինք ներսի դիս խըյմա կը ծեծեն
կոր, հաց չպիտի ուտե՞նք... :

—Էլի՛ր կերակուրը տաքը տիր տէ կեր... :

—Ալթըլս երկան ըրիր, կնիկ, հիմա ոտի պիտի ել-
լամ տէ... :

—Հա՛, չէյլէ, սոն բօտտա ծեծ մըն ալ քաշէ տէ
թամամ ըլլայ, խմէ խմէ տէ, բանայիր պաց կլխուս: Ա՛խ,
մարս աշկը բաց ըլլար տէ տեսնար սա պըչխընի հիյէ-
թը... իշալլա՛ւ պառկելիք տեղ չունենայ սն խըլալուզ
կիւլիւկը քի, մօրս զիյնը չեւիչ ըրաւ տէ քեզի տէմս հա-
նեց: Բալէ՛ ծօ Գիրգորի, մենք վեր երթանք տէ պառ-
կիս աղուորս:

—Հայրիկ քեզի ալթըլս չպիտի սիրեմ... :

—Հայտէ՛ ծօ պաճախսըդ տուն ալ... սա խըռսիս
առան կնա՛ պառկէ՛:

Մայր ու զաւակ առանց պատառ մը կերակուր ու-
տելու անկողին կը մտնան, մինչ Թումաճան աղան ան-
փորձ ձեռքերովը կերակուր չգտնելով, քանի մը հաւկիթ
կ'եփէ ու կ'ուտէ: Քիչ յետոյ երբ լրագիրը առած սենե-
կին մէջ մլնակ՝ օրուան լուրերը կը կարդար, յանկարծ
կանկ առաւ սեւ չըջանալին առջեւ ու սկսաւ կարդալ:

—Այրի տիկին Գ. Նարեկեան եւ զաւակունք, Տէր
եւ Տիկին Ա. Չքաւորեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Չիրքնեան,
Օր. Նաթիկ Մնացականեան, Տէր եւ Տիկին Թումաճան
Գրպոնըճական (աշխարհ ըմբռնող կ'սկսի շարունակել)
ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զգառնաղէտ մահ

ՏԸՄՊԻԿ ԷՖԷՆՏԻ ՓԱՐԱԼԸՆԱՆԻ

որ հանգեաւ ի Տէր... :

—Աշկի՞ս կ'երեւայ կոր... չէ՛ ճանըմ, ան է...
բա՛ճրաճայն պառալով) քա՛ կնիկ՝ եկու, զէվղէկ, գործդ
եղաւ... հարդ մեռեր է, գէզ վա՛ր եկու:

Այս ճայնին վրայ Վերդին հանըմը սանդուխներէն
հինգ առ հինգ վար վազելով մոմանայն վրայ նետուե-
ցաւ:

—Բա՛ ո՞ւր է, ո՞ւր է ես ալ կարդամ քի հաւա-
տամ, խաչոր ինծի սուտ կուգայ կոր... :

—Է՛հ, վաղը մէկտեղ կ'երթանք, տուն նայելու աշ-
կըդ լուս:

—Բա՛ կ'ընա՞ն է, խըյանէթ, երկու օր մը օլսուն համ-
ըրենք... :

—Խե՞նթ ես, քա աղջիկ, կ'ելան քէօշէ պուճախէն
միրասճիներ բէյտա՛ն կ'ըլլան, վաղուէն թէգը չի կայ եր-
թամ տունը տեղը մէօ՛նէր դարնեմ. նէ օլսուր նէ օլմադ... :

—Բա՛, վա՛խ վա՛խ, մեղքայ սանքի հարս կէշ մարդ
չէր... Աստուած ողորմի հոգուն լուսերու մէջ պառկի:

բայովը կը շտկեմ տուն հօրդ մերասովը կոկուէ:

—Ամա կիւճէնմիշ մըլլար Թումաճանիկ աղաս, պօշ պանէ մը կոխ չի հանենք:

—Քա՛ կնիկ, մենք մեզի հարսնեւոր ենք եղեր ամա, նայինք տա էխտիարը պան մը ձգե՞ր է, չէնէ մի աղջիկն ես տէյի պախալ, խասաս, էքմէքճի վրանիս պիտի թափին . . . կեր տէ գոհացիր, խուչս, թէլաչ մընե՛ր, աստ ապսպրածներդ քանի մը օր ետքէն թող ըլլայ, կեցիր սա մարդը թաղենք, տեղը հանգչի, ետիկ գործ է մասրաֆը:

—Է՛յ, հայտէ՛ քէօֆտէն տաքցուցի, եկու ծունկ ծունկի մուհապէթի կերակուր մը ուտենք:

Հայտէ նայիմ ըսելով Թումաճան աղան ախորժանօք կը նստի սեղանին գլուխը, ամէն մէկ պատառին օրհնելով Տըմաիկ էֆէնտին որ իր բարեսրտութեամբը հաճեր է մօռթօն քաշել ի հանգիստ իր ծերուկ մարմնոյն եւ ի վերակենդանութիւն մեր մառաղա ջանքասի այր եւ կնոջ:

Վ. Փ.

Ա Պ Տ Ա Կ Ո Ւ Կ Ե Ս

Կը խնդրուի ինձմէ մատնանիշ ընել Ծաւլի անցեալ չարթուան թիւին մէջ հրատարակուած Պարտիզանի մայիս 4 թուակիր հեռագրին մէկ սխալը: Ընդէ է թէ զպրոցին հոգարարութիւնը պէտք ունի ճարտար կատուի մը եւ ճիշդ է թէ առ այս դիմելու է Պարտիզանի օրհնակէթաղ՝ բայց ոչ թէ հազար, այլ թիւ 100՝ ուր կը գտնուի պարոն հեռագրողը աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ տալու համար:

Նոյնպէս կը խնդրուի իմացնել արգոյ հասարակութեան թէ Բերայի Արշ. Նախակրթարանի համար կ'ուզուի տնտեսուհի մը. բայց նկատելով որ վիստառեալը յոխորտալու, հրամայելու, օրհնելու Բաժնէ ընելու, Կէնքէն Կէնքէն պէտքէն Կէնքէն ըլլալու անդիմադրելի վախաքը ունի՝ ուստի հարկ է որ այդ պաշտօնին հետամուտը ախորժի վրայ նստելու ամենամեծ յաւակնոտութիւնը չունենայ, անկրթութեան մը հանգէպ իր արժանապատուութիւնը պաշտպանելու ամբարշտութիւնը չգործէ, Գերազնիւ Տեառ Փոխ-Տեսչին՝ ողբալիական պատգամները ստանալու համար քառասուն անգամ Բէն-Պէն-Կէնքէն ընելու վարժութիւնը ունենայ, ծառերն ի վեր մաքրելու կատուական ճարտարութիւնը ցուցնէ, վարժարանը աւլած ատեն ջանայ ժողովել աշակերտներու վրայէն ինկած չորհները եւ ներկայացնել Նորին Ալ-Նուամեթարութեան առ ի վայելում, հարկ է որ ունենայ մէկ աչք եւ մէկ ականջ վասն զի ամէն բան չի տեսնալ եւ չի լսել շատ աղէկ բան է եւ վերջապէս հարկ է որ գէթ շարժը անգամ մը դիմէ ջրհանկրայ եւ մէյմէկ քիչ քաղաքավարութիւն ուղէ ըսելով «Տեառն պիտոյ է»:

Գոհացուցիչ ամսական, որմէ նոյն իսկ միջիւնները էհէ կրնան ըլլալ:

Հ. . .

ՀԱՐՑԱՐԱՆ

Սիրելի ընթերցողք, կրնա՞ք ցուցնել ինձի՝

Պահք բռնող վարդապետ մը.

Խա՞ն չընող խոհարար մը.

Ուղղափառ նոյարափաճառ մը.

Ամէն մէկ Բո՛գ նետելուն՝ խանութին Բո՛գբէլ չաւելցնող խանութպան մը.

Ճշմարտախօս միջնորդ մը.

Նորաձեւութեան չի հետեւող կին մը.

Հաւը Լեւի՛ն տեղը վարժապետ մը, յիշեցուք եւ զրազրապետս կամ զտարաբանապետս .

Բանաստեղծ չընող կին մը.

Խմբագրական ինքնագով յօդուած կամ պարբերութիւն մը չի պարունակող հայ թերթ մը:

Ընկերական ու ընտանեկան միութիւնները ձաղկող յօդուած մը չի պարունակող Ծաւլի մը.

Խըվըղըվըլ չընող գրագիր մը, խղճահար գինեպան մը.

«Քեզ պիտի առնեմ նոնդիկս» ըսելով մէկ երկու օրիորդ չի խաբող երիտասարդ մը.

Հարսին հետ սիրով վարուող կեսուր մը, նոյնպէս փեսին հետ հաշտ տալող զոքանջ մը.

Հայհոյութիւն չընող կառապան, բեռնակիր ու նաւաւար մը:

Ունեցած տարիքը չխտակ խոստովանող կին մը.

Հոգարարձուներէ չի զանդատող ուսուցիչ մը.

Թաղականներու հետ չի դժտող տէր պապա մը.

Երկու օձիքը մէկտեղ եկած խաղամուլ մը.

Եթէ ասոնք կրնաք ցուցնել, ձեռուը

— Խաչ որ թեւա չէր, միւսիւ, ոտքս էր:

==

Ձատիկին երրորդ առաւօտուն:

Նոր ընտրուած թաղականը կարմիր հաւիթ մը
կուտայ տնօրէնին ձեռքը:

— Ի՞նչ է այս:

— Պատրաստուէ՛, պիտի դարձնենք:

— Է՛յ նա, բռներ եմ:

— Ձա՛թ . . . Տեսա՞ր, քուկինդ կոտրեցաւ:

— Բայց, պարոն, ես չեմ կըլլեր. ձեր հաւիթը քար է:

— Մինակ հաւիթս . . . սիրտս ալ նմանապէս, որով
ոչ նազի կուգամ ոչ ալ աղաչանքի:

==

Ականջէ ականջ խօսակցութիւններ:

— Կուտակիցները պիտի խնայն, կ'իյնան կոր, ինկան:

Վարպետորդին մէկը. — ասոնք հասած աբճաբ են
ի՞նչ են:

Ուրիշ մը. — քնդհակառակը շատ խաճ. չէ՞ք գիտեր
որ փոթորիկի ատեն խաճբն ալ կ'իյնան:

==

Պարոն տնօրէնը ինքզինքը քիչ մը անհանգիստ ըզ-
գալով՝ բժիշկի մը կը ներկայանայ:

Բժիշկը լաւ մը քննելէ վերջը.

— Պարոն, ջղային տագնապ ունիք:

— Ես ալ այդպէս համոզուած եմ:

— Դեղագիր չեմ տար ձեզի, վասն զի դեղէ աւելի
օգտաւորութեան պէտք ունիք: Ձէ՞ք կրնար մէկ քանի
ամսուան համար քննել առնել:

— Գոնէն շատոնց տրուած է, պարոն տոգթոր, մի-
այն թէ ես բնութեամբ քիչ մը անհոգ եմ:

==

Յանգուգն կուտակից մը՝ որ միշտ հպարտ հովեր ա-
ռած կը պտտի Մաքրիգիւղի շրջանակին մէջ, անցեալ օր
կաղալով կը քալէր ձամբան:

Բարեկամ մը դէմը ելնելով.

— Այդ ի՞նչ է, կը կաղա՞ք, պարոն:

— Ինկայ, բարեկամ, գէշ կերպով ինկայ:

— Ե՞րբ պատահեցաւ այդ դժբաղդութիւնը:

— Ինչպիսի շատոնց է, բայց ցաւը հետզհետէ կը շատ-
նայ կոր:

==

— Պարոն նորեկուկ, ի՞նչ բան ունիս հոս:

— Պարոն տնօրէնին այցելութեան եկայ:

— Զահեթի ըրեր ես. քիչ օրէն վերստին դրացի պիտի
բլրաք իսկիւտարի մէջ:

ԵՊՈՒՆԱԿ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ՀԻՆ ԹԻԻԵՐԸ

Կ'իմանանք թէ Մաղիկի բարեօրէն վաճառողները, հին
թէ նոր թիւերու համար երբեմն որոշեալ գինէն աւելի
գին կը պահանջեն ընթերցողներէ:

Մաղիկի իւրաքանչիւր թիւը 40 փարայի կը վաճառ-
ուի ձեռքէ, ամէն տեղ:

Հին թիւերու համար դիմել Մաղիկի Գրասենեակը, Ղա-
լաթեա Նորատուռնիկեան խան. Տպարան, Զիւմպիլլի խան
թիւ 18 եւ Պահչէ Գաբու ջրավաճառ Ստեփան Աղայի
խանութը. հատր 40 փարայ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

→→→→→

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը վաղը առաւօտ
հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ
Գուրուչէշմէի եկեղեցւոյն մէջ, որուն տօնախմբու-
թիւնն է: Այս առթիւ եկեղեցական հանդէսով
մը պիտի կատարուի հանգուցեալ Զաքարիա Պատ-
րիարքի հարիւրամեակը, որուն մարմինը ամփոփ-
ուած է նոյն եկեղեցւոյն մէջ:

Սոյն եկեղեցական հանդէսին հրաւիրուած
են յատկապէս ներկայ գտնուելու Աշդեան Տ-
խորէն Արքեպիսկոս, Կրօնական Ժողովոյ երկու ա-
տենապետ՝ Տ. Գրիգորիոս և Տ. Վահրամ Սրբազան-
ները, ինչպէս նաև Երուսաղէմի և Կ. Պոլսոյ Պատ-
րիարքական փոխանորդ Սրբազանները:

— Կրօնական Ժողովը իր երեքաբլթի օրուան
նիստին մէջ գլխաւորաբար զբաղեցաւ ամուսնական
խնդիրներով, որոնց մին էր Վառնայի կրկնամուս-
նութեան խնդիրը, որուն մանրամասնութիւնները
հրատարակուած են Մաղիկի մէջ: Ժողովը այս մա-
սին Պատրիարքական Փոխանորդ Սրբազանին
տեղեկադիրը նկատողութեան առնելով, չեղեալ
համարեց Տ. Դէորդ քահանայի կատարած երկ-
րորդ պսակը և որոշեց որ յիշեալ քահանան եկե-
ղեցական որ և է պաշտօն չվարէ մինչեւ որ քնն-
նութեամբ մը հասկցուի թէ ի՞նչ պարագաներու
մէջ կատարուած է այդ պսակը:

ԷՔԻԹԱՊԼ

[ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՅ]

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐ
Կենաց Ապահովագրական Ընկ.

ԵՐԱՇԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԴՆՈՒԽՆ Է

1 Միլիառ 227 միլիոն Ֆրանկ

ՆԵՐԿԱՅՍՑՈՒՑԻՑ Կ. ՊՕԼՍՈՑ

ԴԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց քիւ 308 Բոնֆորտայի դիմաց

Պատիւ ունին ծանուցանել իրենց բաղմոթիւ յա-
ճախորդաց թէ իրենց վաճառատունը վերադառնալով բացուած
է, միեւնոյն տեղը, ուր կը ծախուին ըստ առաջնոյն
կանանց շրջազգեստի համար ամեն տեսակ պիտոյք,
Տոպկեր, կոճակ, սալիկ, ժապաւէն, ժանեակ, եւայլն
եւայլն. ու կանանց արդուզարդի վերաբերեալ իրեղէն-
ներ, Բարիդի առաջնակարգ գործարաններէ պատրաս-
տուած: Այս վաճառատուն իր 25 տարուան յարատե-
ւութեամբ արդէն արդոյ յաճախորդաց վստահութիւնը
դրաւած ըլլալով աւելորդ կը համարուի կրկին յանձնա-
րարել:

ԳՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Չազմագերլար, Վալիսէ խան

Բաղդիրք Անգղ. - Հայ. Վ. Յ. Յակոբեան, զին քառ-
դոնէ 54, ընտիր լաթիկով. 60, ընտիր թղթով 108 : Գա-
ւառական կարօտ դպրոցաց զեզէ 30% :

Բաղդիրք Հայ-Գաղղ. Ե. Տ. Գործարար, զին քառ-
եւեւը յատուկ անուանց բաղդիրքով. 40, ընտիր 15,
լաթակազմ 17% : Կարօտ դպրոցաց զեզէ 30% :

Պէտք ունեցողներն ուղղակի գրառուի զինն պարտին:

ՎԱՐՉՈՒ ԳՐԵԼԵ

Բաց ի հայ եւ հայատառ Տաւրուսի բաղդիրքով վե-
պերէ, զրատան մէջ կը գտնուին իրենց Զ. Թորոսեան, եւ
այլ բաղդիրքի երեւելի հեղինակաց գործերը, անդէսներ,
ամէն տեսակ դասադրքեր, մանկավարժական պատկերա-
դարգ գրքեր: Ուսուցիչք, ուսուցչուհիք, գրաւէրք կը
հրաւիրուին այցել եւ օգտուիլ առիթէն:

Թէ վաճառելի եւ թէ վարձու գրոց պայմանք մատ-
չելի են ամէն քսակի:

Գրատունը բաց է ամէն օր, եւ պատրաստ ամէն
եսակ յանձնարարութիւն կատարելու, եթէ փութաբէժքը
անխիղ է :

[Հաստատեալ յամին 1852]

ՏՐԲ. Ս. ԽԱԶՍՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ

Թ/ւ 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - Տիշդ Զրպուգ-
Տեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենա-
սատիկ ցաւած ակոսներն մէկ անգամէն կը լեցուին,
ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայ-
մանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, նաւթ, ճաշակաւոր եւ դի-
մացկուն արհեստական ակոսներ կը պատրաստեն, յար-
եւ նման լինականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տա-
րիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն ե-
րաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին,
ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարե-
լագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի առամ-
նանութիւն իւր:

Յ. Գ. Չմեռնելը կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր),
ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ-
կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

ԱԶԴ

Այս անգամ կը վաճառուին
մեծ ու փոքր քանակութեամբ
Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհա-
կանմաքառա դերձաններն հը-
նարիչ Մեքսիկայի դրատեն-
եակի օր ի Կ. Պոլիս Գա-
մանաօ խան թիւ 1:

Այս առթիւ կը խնդրուի
Արդոյ հասարակութեանն որ
փութան փորձել այս դերձաններն: Փորձառու եւ մաս-
նագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրա-
պարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւե-
լութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի ըլլաք Ս. Փրկչի
Ազգ. Հիւանդանոցի հարկւրաւոր խեղճ եւ անկար պա-
տըսպարելոց: